

CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

תאריך : 15.09.2014
בתשובה נא לציין : 78563

בדואר רשום ובפקס : 08-

9193080

לכבוד
גני"ם אברהם מרון
מפקד ביס"ר שקמה
א.ת. צפוני
ת.ד. 17
אשקלון 7810001

שלום רב,

הנדון : תנאי הכליאה באגף החקירות של ביס"ר שקמה

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
ألقدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

1. אני מבקש לפנות אליך בנושא שבנדון ולבקש את התייחסותך.
2. מעדויות עדכניות שהגיעו למוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**), ארגון זכויות אדם אשר מזה שנים רבות מסייע לרווחתם ולשמירת זכויותיהם של כלואים פלסטינים בבתי הכלא בישראל, עולה כי בין כותלי אגף החקירות בביס"ר שקמה (להלן: **האגף**), אשר באחריות שירות בתי הסוהר (להלן: **השב"ס**), מתרחשות הפרות של זכויות העצורים. עצורים פלסטינים, המובאים לאגף לצורכי חקירה לאחר מעצרם, שוהים בו בתנאים לא תנאים, אשר רחוקים מהסטנדרטים המינימליים הקבועים בחוק; תנאים אשר אינם עונים על הצרכים הבסיסיים של בן אנוש ופוגעים בכבוד האדם.
3. תיאור תנאי המעצר באגף מבוסס על מספר רב של תצהירים, שנגבו מעצורים ששהו בו מחודש ספטמבר 2013 ועד לחודש מאי 2014, על-ידי עו"ד מטעם המוקד. להלן, נביא את עיקרי הדין החל בנושא, כפי שמופיע בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: **החוק**), ובתקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)(תנאי החזקה במעצר), התשנ"ו – 1997 (להלן: **התקנות**), ונשווה למצב ששורר באגף, כפי שעולה מתוך העדויות.
4. כלל העל בעניין קבוע בסעיף 9(א) לחוק: "עצור יוחזק בתנאים הולמים שלא יהיה בהם כדי לפגוע בבריאותו ובכבודו". לאחר קריאת הסעיפים הבאים, יהיה ברור כי תנאי הכליאה השוררים באגף אינם הולמים; גם אם הביטוי נתון לפרשנות, עצם העובדה כי התנאים אינם עומדים אף בסטנדרטים המינימליים הקבועים בחוק ובתקנות פירושו של דבר שהתנאים הנ"ל אינם הולמים. זאת ועוד, התנאים מביאים לפגיעה מוחשית בבריאותם של העצורים, כפי שעולה מתוך שלל עדויות; עצורים התלוננו על כאבי ראש תכופים, על חולשה רבת, על עיפות רבה ורשיים להירדם, על כי לקו בשפעות ובמחלות אחרות. כבודם של העצורים נפגע קשות גם כן. הכל, כפי שנפרט להלן.
5. סעיף 9(ב)(1) לחוק קובע כי עצור יהיה זכאי לתנאי תברואה הולמים, ולתנאים שיאפשרו לו לשמור על נקיונו האישי. לצערנו, כפי שעולה מתוך שלל העדויות שבידינו, התנאים באגף אינם עומדים כלל בסטנדרט הבסיסי הזה. כלל העצורים התלוננו על לכלוך וזוהמה ששוררים בתאים; על-כך שבור הספיגה, המשמש אותם כשירותים, אינו מופרד מיתר תא המעצר, כך שישנה צחנה תמידית בתא; השמיכות והמזרון שמשופקים גם כן מלוכלכים ומסריחים; לא מסופקים לעצורים בגדים להחלפה, ולא ניתנת להם

האפשרות להתקלח בתדירות סבירה, מה שמביא את העצורים להתבוסס בסחי וצחנה משך כל היום.

6. סעיף 9(ב)4 לחוק קובע כי עצור יהיה זכאי לתנאי תאורה ואוורור סבירים בתא. המתואר בעדויות העצורים שהוחזקו באגף אינו עולה בקנה אחד עם האמור בסעיף. כל העצורים התלוננו על-כך שאין כלל פתח לכניסת אור שמש לתאים, ובמקום זאת מותקנות בתאים נורות, המאירות **במשך 24 שעות ביממה** באור צהבהב-אדמדם. העדויות מעלות כי עצורים רבים סבלו מכך מאוד, מאחר שהאור מפריע לישון, וגורם לכאבי ראש קשים, ולאובדן חוש התמצאות בזמן. באשר לאוורור, המצב אינו שונה – מהעדויות עולה כי בתאים ישנו פתח, שלא ניתן לכסותו, לכניסת אוויר ממוזג. דא עקא, חלק מהעצורים עימם שוחחנו הוחזקו באגף בחודשי החורף דצמבר-מרץ, ורבים מהם התלוננו על קור עז ששרר בתאים, מה שגרם להם לחלות ולהצטנן. בנוסף, לא היתה בידם דרך להתגונן מפני הקור – הסוהרים סירבו להעלות את טמפרטורת המיזוג, והשמיכות שסופקו לעצורים היו דקות ולא מספיקות. היו גם מספר עצורים שהתלוננו כי דרך פתח המיזוג הוכנס אוויר חם ומחניק. בכל מקרה, התאים לא מאווררים, והאוויר בהם קפוא או מחניק.

7. תקנה 3(א) לתקנות קובעת כי בתאי העצורים יהיה חלון עם גישה לאוורור חיצוני; למצער, התקנה קובעת כי, אם אין זה אפשרי, יותקן בתא אמצעי אוורור חלופי **סביר**. ברי, כי מהתיאור דלעיל של מיזוג האוויר המקפיא, אשר גורם לעצורים לחוש בקור עז ולחלות, או של הכנסת אוויר חם ומחניק, עולה כי התחליף לפתחי אוורור חיצוניים אינו סביר בעליל. הקפאת עצורים או חשיפתם לאוויר מחניק עולה כדי התעללות אסורה בהם.

8. תקנה 3(ב) לתקנות קובעת כי בין השירותים ליתר תא המעצר צריכה להיות מחיצה מפרידה. ובכן, כפי שכבר ציינו לעיל, בתאי המעצר באגף אין הפרדה כלל בין השירותים לבין יתר התא. ב"שירותים" הכוונה היא לבור ספיגה, הנמצא בתוך התא (שהוא קטן מאוד ממילא) וללא כל הפרדה. ניתן רק לדמיין את הצחנה הקשה, השוררת באופן רגיל בתאי המעצר. כמו-כן, רבות מן העדויות חוזרות על כך שבמקרים לא מעטים נסתם בור הספיגה ועולה על גדותיו, כך שהתא הקטן הופך לשלולית ביוב. לא למותר לציין כי זהו מפגע תברואתי קשה ביותר, הפוגע בבריאותם של העצורים. אלו הם תנאי מעצר בלתי הולמים בעליל. זאת ועוד, גם כבודם של העצורים הופך למרמס בשל כך שהשירותים והתא חד הם, ובחלק מהתאים השירותים ממוקמים מול פתח הכניסה לתא – מעדויות שונות עולה כי מפעם לפעם קורה שהסוהרים פותחים את דלת התא, רק כדי לגלות כי העצור עושה את צרכיו בדיוק באותו הזמן.

9. תקנה 3(ג) לתקנות קובעת כי לעצור יש זכות למקלחת חמה מדי יום. לצערנו, באגף לא מניח ולא מקצתיה. מרבית העצורים התלוננו על כך שבמשך השבוע-עשרה ימים הראשונים לשהותם באגף **לא ניתן להם להתקלח כלל**. עצורים שהוחזקו במתקן חודש או יותר, זכו למקלחות ספורות, לרוב שתיים או שלוש. גם תקנה 6(ד) קובעת כי על עצור לקבל מקלחת חמה פעם ביום. הסייג לעניין זה, באם צורכי חקירה דורשים דחיית מקלחת, אינו מאפשר דחייה של מעל לשלושה ימים. כפי שצינו, מניעת המקלחת מעצורים באגף היא לזמנים הרבה יותר ארוכים. זהו מצב לא נסבל, הפוגע בבריאותם, כבודם ותנאי התברואה של העצורים בצורה קשה.

10. בתקנה 3(ה)3 ישנה קביעה, כי לכל עצור ישנה זכות למינימום של 4.5 מ"ר שטח מחיה בתא. מהעדויות שבידינו עולה כי התאים באגף אינם עומדים

בסטנדרטים הללו – רבים מהעצורים מעידים על תאים קטנטנים, שנעים סביב גודל מוערך של 1.5×1.5 מ'. חלקם אף העידו כי לא עלה בידם לישר את הרגלים, או לעמוד זקופים, בתאים.

11. תקנה 4(א) לתקנות מורה כי על תאי המעצר להיות מסוידים פעמיים בשנה; אף תקנה 22(ב)(3), המסייגת את תחולת התקנה על עצורים החשודים בעבירות ביטחון, מורה כי על התאים להיות מסוידים פעם בשנה לפחות. דא עקא, מהעדויות עולה תמונה קשה לגבי מצב הקירות בתאים – העצורים דיווחו כי הם מחוספסים, בעלי צבע צהוב-חום, ומלאי כתמי רטיבות. מכאן, שברור שלא עברו סיוד מזה תקופה ארוכה, וכך הם משפיעים לרעה על תנאי התברואה, הירודים ממילא, השוררים בתאים.

12. גם על-פי תקנה 6(א), וגם על-פי הסייג של עצורים ביטחוניים בתקנה 22(ב)(2), שומה על רשויות בית המעצר לספק לעצור מזרון ושמיכות נקיים. ראשית, מהעדויות עולה תמונה קשה בקשר לכלי המיטה המסופקים לעצורים – המזרון דק מאוד (כ-4 ס"מ על-פי כמה עדויות); גם המזרון וגם השמיכות המסופקות לעצורים מצחינות ומלוכלכות. רבים דיווחו כי נראה כי לא כובסו מעולם (!). היו אף עצורים שהעידו כי ישנו לילה על הרצפה החשופה של תא המעצר.

13. תקנה 6(ב) קובעת כי על רשויות בית המעצר לכבס ולנקות את השמיכות, המסופקות לעצורים, לפי הצורך. כפי שכבר ציינו לעיל, העצורים כולם הלינו בעדויותיהם כי השמיכות היו כה מצחינות, עד כי נראה כי לא כובסו כלל, או, למצער, כי עבר זמן רב מאז שכובסו לאחרונה. כמו-כן, עצורים שביקשו מהסוהרים שמיכות נקיות, או כי יכובסו שמיכותיהם, נענו תמיד בשלילה, וכך נאלצו לחיות בתנאים לא הולמים, לא תברואתיים ומשפילים.

14. תקנה 6(ה) קובעת כי, אם אין לעצור גישה לבגדים להחלפה, על מקום המעצר לספק לו אותם. ברי, כי לגבי העצורים הנדונים כאן, פלסטינים תושבי הגדה, אשר נלקחים באישון ליל מבתיים ברוב המקרים, ואינם מקבלים מבקרים כלשהם, אין מחלוקת כי אין בידם להשיג בגדים להחלפה. דא עקא, מתוך העדויות עולה תמונה קשה בתחום זה – לעצורים לא מסופקים בגדים להחלפה כלל, או שבמקרים בודדים מקבלים הם רק לבנים, אך לא בגדים. נראה כי החזקת עצורים בתנאים כאלה יש בה משום פגיעה בכבודם ובבריאותם.

15. תקנה 8(א) קובעת כי על המזון שמסופק לעצורים להיות בכמות ובהרכב הנדרשים לשם שמירה על בריאות העצור. מהעדויות עולה תמונה עגומה בכל הנוגע למזון המסופק לעצורים באגף. רובם ככולם מתלוננים על מזון לא-אכיל, שלא בושל כראוי, אוכל ישן, מזונות שמעלים עובש וצחנה, בעלי טעם קלוקל וכו'. רוב העצורים העידו כי בקושי נגעו במזון שניתן להם, וכי רובם ירדו במשקל בשיעורים ניכרים במהלך השבועות בהם הוחזקו באגף.

16. הנה כי כן, מדובר כאן במאסה גדולה של עדויות, מהתקופה האחרונה, כאשר התמונה העולה מהן היא כי באגף החקירות בביס"ר שקמה שוררים תנאי כליאה בלתי הולמים בעליל. התנאים הללו פוגעים בכבודם של העצורים כבני אדם, וגורמים נזק ישיר לבריאותם, הפיזית והנפשית. עסקינן בהפרה בוטה של הדין, הקבוע בחוק ובתקנות. זהו עניין חמור, הדורש תיקון מיידי.

17. מכאן, שעל הרשויות, המופקדות על האגף בביס"ר שקמה, לדאוג לשיפוצו בהקדם האפשרי, בכדי שיעמוד בדרישות הדין. תקנה 3 לתקנות מורה כי כל שיפוצ ו/או שינוי בתאי המעצר צריך להיות מותאם לסטנדרטים הקבועים

בתקנות. בכדי למנוע המשך החזקה של עצורים בתנאים כה מחפירים, שומה על המופקדים על המתקן לתקן את הליקויים, כפי שעולים מהעדויות, באופן מיידי. המשך החזקתם של עצורים בתנאים כאלה אינו מתקבל על הדעת.

18. להתייחסותך וטיפולך המהירים אודה.

בכבוד רב,

דניאל שנהר, עו"ד

העתקים :

רב-גונדר אהרון פרנקו, נציב שב"ס, ת"ד 31, רמלה 72100, בדואר רשום
תג"ד יהודה הלוי, יועמ"ש שב"ס, ת"ד 31, רמלה 72100, בדואר רשום
עו"ד ז'נה מודזגברישווילי, ראשת המבת"ן במשרד המשפטים, רח' הנרייטה סולד 1
(הדר דפנה), תל-אביב יפו 64294, בדואר רשום